

Overvægt blandt børn i 0. og 1. klasse - forekomst

Af Mette Egsdal, meeeg@kl.dk, og Signe Frees Nissen

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 9

Formålet med dette analysenotat er at undersøge forekomsten af overvægt blandt børn, når de starter i skole. Analysen bygger på data fra indskolingsundersøgelserne af ca. 250.000 børn født i perioden 2006-2009.

Analysens hovedkonklusioner

- Hvert 8. barn i 0./1. klasse er overvægtig eller svært overvægtig.
- Flere piger (14 pct.) end drenge (10 pct.) er overvægtige eller svært overvægtige ved skolestart.
- Der er en større forekomst af overvægt blandt indvandrere og børn af indvandrere end blandt børn med dansk oprindelse. Især børn af ikke-vestlige indvandrere er i højere grad overvægtige, hvor godt hvert 5. barn er overvægtig eller svært overvægtig.
- Forekomsten af overvægt hos børn, der kun bor med én forælder (eller ingen af forældrene), er større end hos børn, der bor med begge forældre. Fx er ca. 15 pct. af børnene der bor med en enlig forælder overvægtig, mens den gælder ca. 10 pct. af de børn, der bor med begge forældre.
- Mens det er over 20 pct. af børn af forældre med grundskolen som højest fuldførte uddannelse der er overvægtig eller svært overvægtig, gælder de under 10 pct. af de børn, hvis forældre har en (kort, mellem, lang) videregående uddannelse.
- Der er udtalte kommuneforskelle ift. andelen af overvægtige børne i 0./1. klasse. Mens andelen er over 15 pct. i de fem kommuner med størst andel overvægtige indskolingsbørn, så er det 'kun' omkring 7-8 pct. i de fem kommuner med mindst andel overvægtige børn.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København Swww.kl.dk
Side 2 af 9

Indhold

Indhold	2
1 Baggrund og formål	2
2 Metode og data	3
3 Forekomst af overvægt	4
4 Karakteristik af de overvægtige børn	5
4.1 Køn	5
4.2 Etnisk oprindelse	5
4.3 Familieforhold	6
4.4 Bopælskommune	7
4.5 Regressionsanalyse	7
Bilag 1 – Andel overvægtige/svært overvægtige børn i 0./1. klasse fordelt på kommune	9

1 Baggrund og formål

Forekomst af overvægt i barndommen øger ikke alene risikoen for overvægt i voksenlivet. Overvægt påvirker også kroppens fysiske funktioner og kan have vidtrækkende psykosociale konsekvenser for den enkelte. Derudover er det velkendt stof, at der eksisterer en udtalt social ulighed i forekomsten af overvægt – blandt voksne såvel som blandt børn og unge^{1,2}.

Som en forebyggende og sundhedsfremmende indsats, skal den kommunale sundhedstjeneste tilbyde alle børn i den undervisningspligtige alder to forebyggende helbredsundersøgelser (hos sundhedsplejerske eller læge). Den første undersøgelse skal tilbydes i 0. eller 1. klasse og den anden umiddelbart før undervisningspligten ophører³.

Med udgangspunkt i målingerne fra indskolingsundersøgelserne indrappor- teret til den Nationale Børnedatabase, er formålet med denne analyse at undersøge forekomsten af overvægt hos børn, når de starter i skole.

¹ [Forebyggelsespakke – overvægt](#), Sundhedsstyrelsen, 2018

² [Overvægt blandt børn i Region Hovedstaden i perioden 2002-2014](#), Statens Institut for Folkesundhed, 2017

³ Bekendtgørelse om forebyggende sundhedsydelse for børn og unge, §9. BEK nr. 1344 af 03.12.2010.

2 Metode og data

Når danske skolebørn vejes og måles ved indskolingsundersøgelserne registreres resultaterne i Den Nationale Børnedatabase, der administreres af Sundhedsdatastyrelsen (SDS). Databasen har eksisteret siden 2009, men den kommunale indberetning har først været obligatorisk fra december 2011.

Ud fra vægt- og højdemålingerne indberettet til børnedatabasen, beregner SDS børnenes BMI (Body Mass Index) ud fra køns- og aldersstandardiserede vægtskurver, som baseres på internationale grænseværdier⁴. BMI udregnes dermed anderledes for børn end for voksne (kg/m^2), da særlig alder og pubertetens indtræden har betydning for børn og unges ideal højde- og vægtsammensætning.

I denne analyse indgår indskolingsmålinger fra i alt fire fødselsårgange (2006, 2007, 2008 og 2009). Som hovedregel ville disse børn, grundet den danske undervisningspligt⁵, være startet i 0. klasse i august i hhv. 2012, 2013, 2014 og 2015, hvilket dækker over perioden, hvor dataindberetning fra kommunerne har været obligatorisk. For skoleåret 2017/2018 (gælder især foråret 2018) er der imidlertid ikke komplet dækning i data. Dette vil dog i princippet kun kunne få betydning for den gruppe af børn, der er født i 2009 og som er startet et år senere i skole, og som dermed vil gå i 1. klasse i skoleåret 2017/2018.

For børnene gælder, at de på målingstidspunktet var imellem 5 og 9 år gamle⁶. Såfremt det enkelte barn har en registreret højde-vægt måling i både 0. og 1. klasse, benyttes kun den første måling. Sammenlagt baserer denne analyse sig på BMI-oplysninger fra i alt 247.121 børn. Dette svarer til ca. 92 pct. af elevårgangene.

Den ikke komplette dækning af årgangene må forventes primært at skyldes, at indskolingsundersøgelserne er et *frivilligt tilbud* til barnet og dets familie. Blandt børnene uden målinger kan derudover nævnes at 26 pct. ikke går på en kommunal folkeskole, samt at 24 pct. har en anden oprindelse end dansk. Derudover er 38 pct. af børnene uden målinger født i årgang 2009.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 9

⁴ 'Extended International (IOTF) Body Mass Index Cut-Offs for Thinness, Overweight and Obesity in Children'. Kilde: <http://www.worldobesity.org/aboutobesity/child-obesity/newchildcutoffs/>

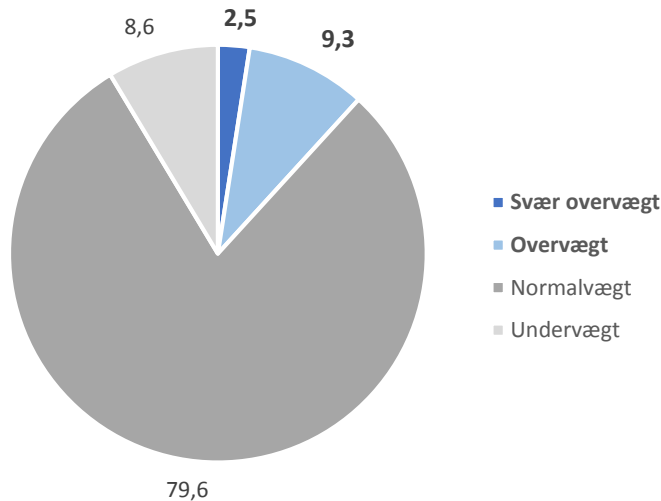
⁵ Undervisningspligten gælder fra august i det kalenderår barnet fylder 6 år.

⁶ Ca. 92 pct. var enten 6 eller 7 år ved målingen.

3 Forekomst af overvægt

Ca. 12 pct. – svarende til godt hvert 8. barn – er overvægtig i 0. eller 1. klasse, jf. figur 3.1.1.

Figur 3.1.1 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige

Note: Fødselsårgange 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Der ses ingen nævneværdig udvikling over de fire fødselsårgange⁷, hvorfor data også vil blive analyseret uafhængigt af fødselsår i den resterende del af analysen.

I de følgende afsnit gives en karakteristik af de overvægtige børn beskrevet ud fra køn, etnisk oprindelse, familieforhold samt bopælskommune. Slutteligt analyseres betydningen af de enkelte parametre i en regressionsanalyse.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 9

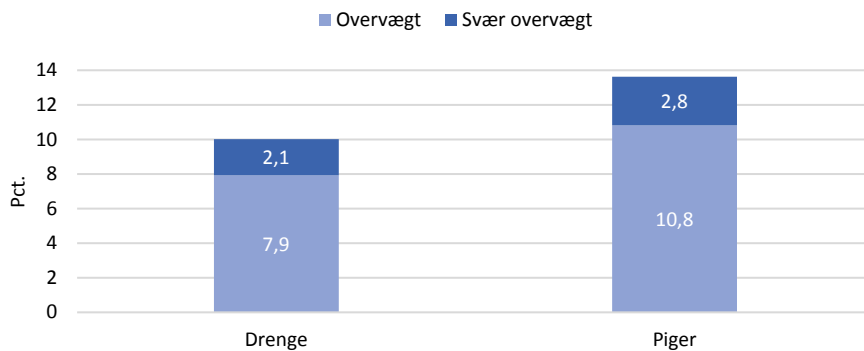
⁷ Andel overvægtige/svært overvægtige: 11,7 pct. (2006), 11,9 pct. (2007), 11,8 pct. (2008) og 11,8 pct. (2009).

4 Karakteristik af de overvægtige børn

4.1 Køn

Overvægt er hyppigere forekommende hos piger end hos drenge i 0./1. klasse. Mens det er tæt på 14 pct. af pigerne, der er enten overvægtige eller svært overvægtige, så gælder det 10 pct. af drengene, *jf. figur 4.1.1.*

Figur 4.1.1 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige fordelt på køn

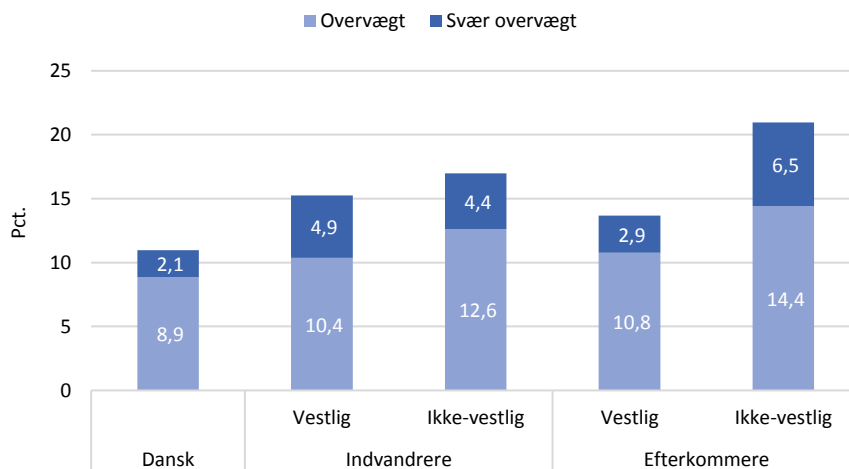
Note: Fødselsårgang 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

4.2 Etnisk oprindelse

Blandt børnene i 0./1. klasse ses en overhyppighed af overvægt blandt indvandrere og efterkommere ift. etnisk danske børn. Særligt blandt ikke-vestlige efterkommere synes der at være en stor forekomst af overvægt, hvor ca. hvert femte barn er overvægtig eller svært overvægtig, *jf. figur 4.2.1.*

Figur 4.2.1 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige fordelt på etnisk oprindelse

Note: Fødselsårgang 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822

Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk

Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

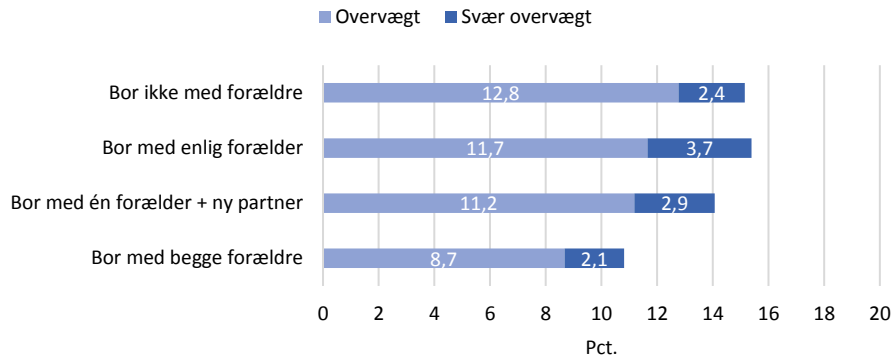
www.kl.dk

Side 5 af 9

4.3 Familieforhold

Børn der ikke bor med begge deres forældre er hyppigere overvægtige end de børn, der bor med begge forældre. Størst er forekomsten af overvægt blandt gruppen af børn, der bor med en enlig forælder, *jf. figur 4.3.1.*

Figur 4.3.1 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige fordelt på familietype

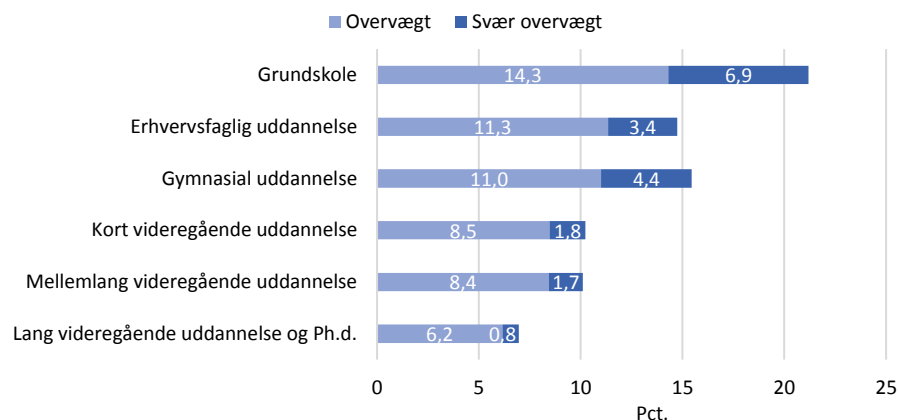

Note: Fødselsårgang 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse. Familietypen er opgjort pr. 1. januar i kalenderåret for målingen. Såfremt dette ikke har været muligt, er den opgjort pr. 1. januar i det efterfølgende kalenderår.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Kigger man på forældrenes højest fuldførte uddannelsesniveau, er der også forskelle at spore ift. forekomsten af overvægt hos børnene. Blandt børn af forældre med grundskolen som højest fuldførte uddannelse er over dobbelt så mange af børnene overvægtige, end det er tilfældet for gruppen af børn, hvis forældre har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Særlig andelen af svært overvægtige er høj blandt børn af forældre med grundskolen som højest fuldførte uddannelse i forhold til de øvrige grupper, *jf. figur 4.3.2.*

Figur 4.3.2 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige fordelt på forældres højest fuldførte uddannelse

Note: Fødselsårgang 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse. Der benyttes uddannelsesniveaet for den højest uddannede forælder. Børn, der ikke bor hos sine forældre, eller hvor forældres uddannelsesoplysninger er 'uoplyst', indgår ikke i opgørelsen. Uddannelsesniveau er opgjort primo 2017.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

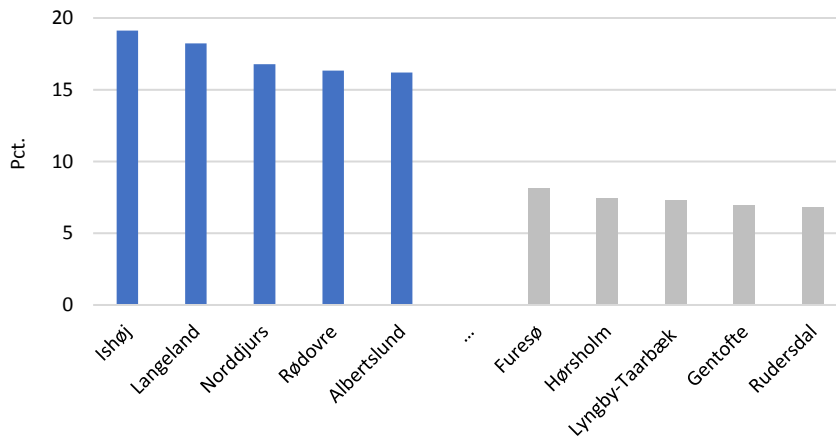
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 9

4.4 Bopælskommune

Der er udtalte forskelle i forekomsten af overvægt og svær overvægt blandt børn i landets kommuner (se *bilag 1*). Mens over 18 pct. af børnene i 0./1. klasse bosat i hhv. Ishøj og Langeland kommuner er overvægtige eller svært overvægtige, så gælder det fx 'kun' ca. 7 pct. af børnene bosat i Gentofte Kommune og Rudersdal kommune, jf. *figur 4.4.1*.

Figur 4.4.1 Andel af børn i 0./1. klasse der er overvægtige/svært overvægtige fordelt på familietype

Note: Fødselsårgang 2006-2009. Indskolingsmålinger, 0. eller 1. klasse. Bopælskommune er opgjort pr. 1. januar i kalenderåret for målingen. Såfremt dette ikke har været muligt, er den opgjort pr. 1. januar i det efterfølgende kalenderår. Der vises kun data for de fem kommuner med hhv. størst og mindste andel af overvægtige børn i 0./1. klasse. For komplet oversigt over kommuner se *bilag 1*.
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

4.5 Regressionsanalyse

Som præsenteret ovenfor i afsnit 4.1-4.4 synes forekomsten af overvægt at kunne være relateret til væsentlige sociodemografiske forhold hos barnet og dets familie. Imidlertid vil der være en vis intern korrelation imellem de forskellige karakteristika præsenteret ovenfor (og andre ikke-inkluderede karakteristika), hvilket gør det svært at udtale sig om eventuelle isolerede effekter af hver enkelt parameter på risikoen for børns overvægt. For at imødekomme dette, vises på næste side resultaterne af en logisk regressionsanalyse, jf. *tabel 1*.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
 Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
 Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

www.kl.dk
 Side 7 af 9

Tabel 1. Resultater fra logistisk regressionsanalyse

	OR	p-værdi
Køn		
Dreng	1	
Pige	1.43	<.001
Fødselsårgang		
Årgang 2009	1	
Årgang 2008	1.00	0.84
Årgang 2007	1.00	0.86
Årgang 2016	0.98	0.24
Familietype		
Bor med begge forældre	1	
Bor med én forælder + ny partner	1.15	<.001
Bor med enlig forælder	1.28	<.001
Bor ikke med forældre	1.37	<.001
Forældres uddannelse		
Lang videregående og Ph.d.	1	
Mellemlang videregående	1.48	<.001
Kort videregående	1.48	<.001
Gymnasial	1.98	<.001
Erhvervsfaglig	2.18	<.001
Grundskole	2.84	<.001
Oprindelse		
Dansk	1	
Vestlig indvandre	1.34	<.001
Ikke-vestlig indvandre	1.45	<.001
Vestlig efterkommer	1.25	<.001
Ikke-vestlig efterkommer	1.73	<.001

Note: Referencekategorien er at være 'undervægtig/normalvægtig', så OR-værdierne angiver effekten den givne parameter har på sandsynligheden for, at barnet er overvægtig versus ikke er overvægtig.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.

Regressionsanalysen bekræfter, at selve fødselsåret ikke synes at have indflydelse på risikoen for børnenes overvægt. Derimod fremkommer de øvrige parametre at være stærkt korreleret til børnenes risiko for overvægt, og dette vel og mærke når der er korrigeret for parametrenes interne korrelation.

Det er med regressionsanalysen imidlertid altid vigtigt at holde sig for øje, at modellen kun kan tage højde for de parametre, som man rent praktisk tilføjer modellen. Man kan derfor heller ikke tolke resultaterne som direkte kausale sammenhænge. Derimod skal man snarere se regressionen som et analytisk værktøj, der kan benyttes til at korrigere for intern korrelation parametrene imellem, og som dermed kan være med til at identificere potentielle indikatorer for – i dette tilfælde – overvægt hos børn i 0./1. klasse.

Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 9

Bilag 1 – Andel overvægtige/svært overvægtige børn i 0./1. klasse fordelt på kommune

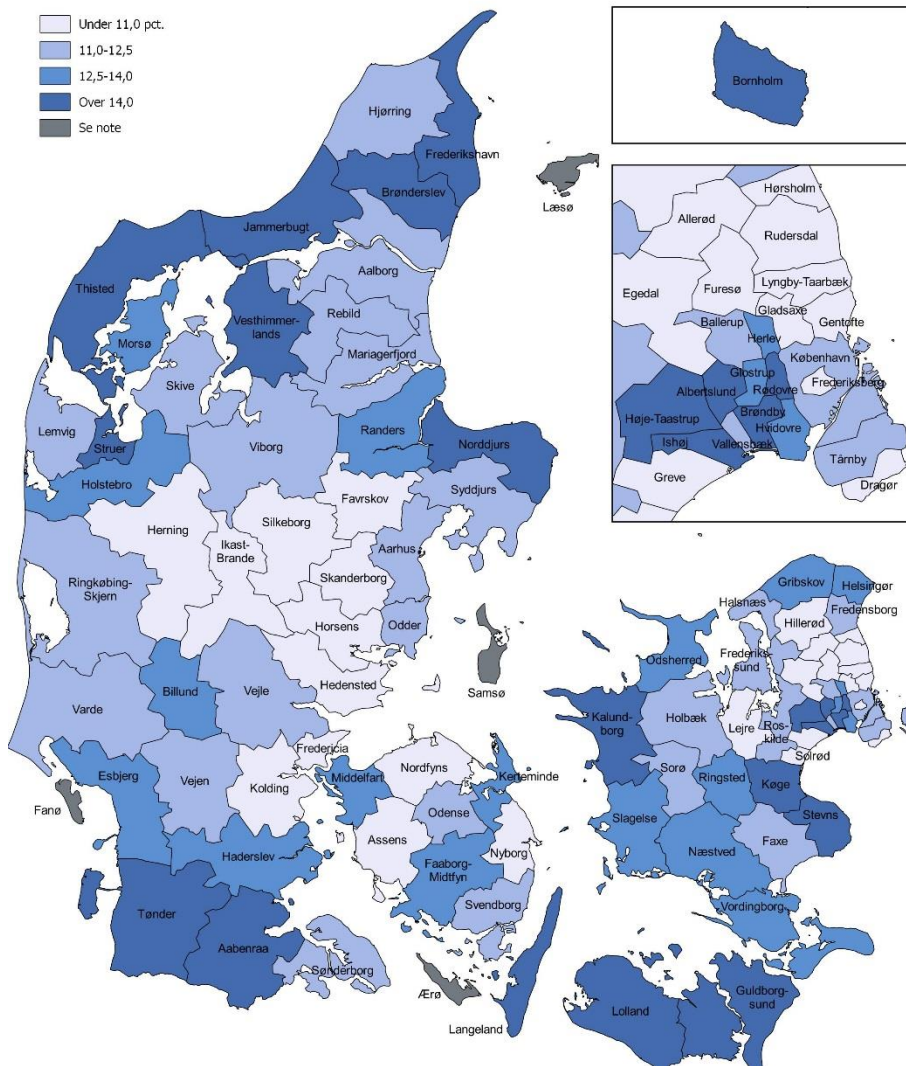
Dato: 1. oktober 2018

Sags ID: SAG-2018-03822
Dok. ID: 2605173

E-mail: MEEG@kl.dk
Direkte: 3370 3430

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 9

Note: Kommuner markeret med gråt (Fanø, Læsø, Samsø og Ærø) indgår ikke i opgørelsen pga. for få observationer.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Sundhedsdatastyrelsen.